

Vlaams
Parlement

vergadering **C60 – OND7**
zittingsjaar 2011-2012

Handelingen

Commissievergadering

Commissie voor Onderwijs en Gelijke Kansen

van 10 november 2011

INHOUD

Vraag om uitleg van de heer Paul Delva tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over het inzetten van onderwijsassistenten - 359 (2011-2012)	3
Vraag om uitleg van mevrouw Kathleen Helsen tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de automatische toekenning van school- en studietoelagen - 189 (2011-2012)	7
Vraag om uitleg van de heer Wim Wienen tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de spellingstudie aangaande eerstejaarsstudenten versus leerlingen laatste jaar basisonderwijs - 246 (2011-2012)	
Vraag om uitleg van mevrouw Kathleen Deckx tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over spellingondericht in het secundair onderwijs en de conclusies van het rapport van de Nederlandse Taalunie - 257 (2011-2012)	
Vraag om uitleg van de heer Paul Delva tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over het spellingniveau bij jongeren - 309 (2011-2012)	11
Vraag om uitleg van mevrouw Gerda Van Steenberge tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de invoering van economie als verplicht basisvak in het secundair onderwijs - 276 (2011-2012)	17
Vraag om uitleg van mevrouw Helga Stevens tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de stand van zaken in de uittekening van een overlegstructuur over leerlingenvervoer - 305 (2011-2012)	20
Vraag om uitleg van mevrouw Gerda Van Steenberge tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de nieuwe Financieringswet voor het Nederlandstalig onderwijs - 350 (2011-2012)	22

■

Voorzitter: de heer Boudewijn Bouckaert**Vraag om uitleg van de heer Paul Delva tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over het inzetten van onderwijsassistenten - 359 (2011-2012)**

De voorzitter: De heer Delva heeft het woord.

De heer Paul Delva: Voorzitter, minister, collega's, in Brussel is het lerarentekort en de vroegtijdige uitstroom van jonge leerkrachten nog een stuk problematischer dan in Vlaanderen. Dat is een verontrustende vaststelling, want de enorme demografische groei waar onze hoofdstad voor staat, maakt een capaciteitsuitbreiding van de onderwijssector nodig. Als gevolg daarvan zal de vraag naar leerkrachten de komende jaren nog toenemen.

Vanuit het besef dat leerkrachten in het Nederlandstalig onderwijs in Brussel dagelijks voor een zware opdracht staan, namen mijn collega Bianca Debaets van het Brussels parlement en ikzelf vorig jaar een enquête bij hen af. Daarbij peilden we naar de troeven en de uitdagingen van hun job, en vroegen we naar hun mening over de gewenste pedagogische omkadering en financiële stimuli. De grootste groep van respondenten duidde in de enquête de taalachterstand van allochtone leerlingen als grootste uitdaging aan.

Opvallend element in de enquêteresultaten: de respondenten opteren ervoor om de leraar vooral te ondersteunen in zijn kerntaak, met name het lesgeven zelf. Eerder dan te kiezen voor een vermindering van het aantal lessen of een verplichte Brusselstage in de lerarenopleiding, pleiten zij voor een bijkomend personeelslid in de klas. In dergelijk systeem worden leerkrachten gedurende enkele uren per week in de klas bijgestaan door een bijkomend personeelslid dat zich specifiek kan richten op de taalzwakke leerlingen. Ik ben van mening dat de respondenten van de enquête, ongeveer 520 in totaal, hiermee een duidelijk signaal hebben gegeven.

Samen met collega Bianca Debaets ben ik dan in september op studiebezoek gegaan naar de Hogeschool Windesheim in Zwolle. Waarom in Nederland? Het Nederlandse basis- en secundair onderwijs heeft al verschillende jaren ervaring met het inzetten van onderwijshulpkrachten. Hogeschool Windesheim richt speciaal voor hen een opleidingstraject in. Mensen, dikwijls zonder didactisch diploma, worden er opgeleid tot 'onderwijsassistent', of een stapje hoger, tot 'instructeur'. Meestal zijn deze cursisten al tewerkgesteld in een bepaalde school – in een administratieve of logistieke functie – maar wensen ze na enige tijd ook onderwijskundige taken op zich te nemen. De scholen kunnen dan met die medewerker een concreet opleidingstraject afspreken: in ruil voor het vergoeden van de opleiding en de vrijstelling van één dag per week, kan de medewerker zich in Windesheim bijscholen. De hogeschool leverde op die manier sinds 1999 veel gemotiveerde onderwijsassistenten af.

Ik geef even aan hoe de zaken in Nederland verlopen, want dat is interessant voor de rest van de discussie. De onderwijsassistenten worden in de Nederlandse scholen vooral in technische richtingen ingezet. De docent blijft de theorie geven; de onderwijsassistent neemt de praktijk voor zijn rekening. In dat geval wordt hij vaak 'leerwerkmeester' genoemd. Wat de verloning betreft, vallen zij duidelijk onder een lager barema dan de docenten. Deze laatste blijven onder meer verantwoordelijk voor de administratieve opvolging van de lessen – het zogenaamde 'papierwerk' – en nemen ook de klassenraden en andere vergaderingen voor hun rekening. Er is dus een duidelijke scheiding van de taken en verantwoordelijkheden, en ook van de verloning. Wij hebben kunnen praten met een aantal van die mensen. Daaruit bleek dat de interactie tussen de docenten en de assistenten doorgaans probleemloos verloopt, precies wegens die duidelijke taakafbakening.

Dergelijke functiedifferentiatie lijkt mij bijzonder waardevol om ook in ons onderwijs te implementeren, en dan vooral in het Brusselse onderwijs, dat ik het best ken. De onderwijsassistenten zouden kleine groepjes leerlingen taalondersteuning kunnen geven,

bijvoorbeeld bij het invullen van de agenda. Ook in kleuterklassen met veel anderstalige leerlingen kan een aanvullende kracht helpen om leerlingen te begeleiden, bijvoorbeeld bij spreekmomenten. Kortom, het inzetten van onderwijsassistenten kan ook bij ons een dubbel positief effect genereren. Enerzijds krijgen de leerlingen extra omkadering. Anderzijds worden de leerkrachten bijgestaan bij het aanbieden van allerlei klasactiviteiten.

Het stemde me dan ook tevreden dat onlangs bleek dat u dit idee genegen bent. U beloofde om het mee te nemen in het ruimere debat over de herwaardering van het lerarenberoep. Ik heb hierover volgende vragen.

Hoe evalueert u het concept om onderwijsassistenten in een aantal van onze scholen aan het werk te zetten? Ik denk dan bijvoorbeeld aan scholen met een multiculturele, complexe onderwijscontext. In welke mate kan dit voorstel worden geïntegreerd in de ondersteuningsinitiatieven die het Vlaams Ondersteuningscentrum voor Basiseducatie (VOCB) en het Brussels Ondersteuningscentrum Secundair Onderwijs (BROSO) aan de Nederlandstalige scholen in Brussel al aanbieden?

U hebt zelf een studiereis naar Amsterdam gemaakt. In navolging daarvan wilt u in een aantal concentratiescholen, waaronder drie in Brussel, onderwijs aanbieden “dat beter aansluit bij de leefwereld van de allochtoon”. We hebben daar in de commissie al over gepraat. In welke mate denkt u dat het vernieuwende concept van onderwijsassistenten in die denkoefening zal worden meegenomen?

Ik steun dat idee, om specifiek naar concentratiescholen toe een aantal bijkomende acties te ondernemen, volledig.

De voorzitter: Mevrouw Vanderpoorten heeft het woord.

Mevrouw Marleen Vanderpoorten: Minister, ik ben heel erg benieuwd naar uw antwoord. Ik kan het idee niet goed plaatsen tegenover een aantal van uw eerdere verklaringen.

Het probleem geldt niet alleen voor Brussel, maar is ruimer. Ik ben er zelf van overtuigd dat onderwijsassistenten bepaalde taken zeker op zich kunnen nemen. In die zin ben ik er ook altijd voorstander van geweest om meer kinderverzorgsters in te zetten in de eerste jaren van het kleuteronderwijs. Anderzijds vraag ik me af hoe het spoort met uw idee om meer masters in te zetten in het basisonderwijs en om in het algemeen het niveau van leerkrachten op te tillen. Gaan we dan niet naar een zekere polarisering? Hoe koppelt u die twee zaken aan elkaar?

Ik kan me voorstellen dat het wel zal worden besproken in het lerarenloopbaandebat. Ik ben benieuwd hoe u het idee van onderwijsassistenten kunt plaatsen in het geheel van een opkrikken van het niveau van de lerarenopleiding en van het lerarenberoep in het algemeen.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer: Het idee klinkt theoretisch mooi. Maar ik deel toch de bezorgdheid van mevrouw Vanderpoorten. Het idee van functiedifferentiatie op zich en enig studiewerk daarover kan zinvol zijn. Het lijkt mij minder zinvol om daar overhaast over te beslissen.

Minister, het is heel goed dat u aandacht schenkt aan Brussel en andere grootsteden zoals Antwerpen en Gent. Er zijn echter nog veel andere steden en gemeenten in Vlaanderen. Ook daar zijn er soms zorgen.

Het is niet omdat het theoretisch interessant is dat het financieel ook haalbaar is. Dat moeten we in alle openheid durven te zeggen. Wat zijn de financiële mogelijkheden? Over welke middelen beschikt u om dergelijke initiatieven te nemen?

Scholen met GOK-leerlingen (gelijke onderwijskansen) krijgen eigenlijk al extra werkingsmiddelen. Ik heb met veel belangstelling het voorontwerp van decreet voor de omkadering van het basisonderwijs, dat u op 22 juli hebt goedgekeurd, doorgenomen. U doet daar een bijzondere inspanning voor Brussel. Dat is begrijpelijk.

Minister Pascal Smet: Niet alleen in Brussel, ook op het platteland.

De heer Jos De Meyer: Als u die extra inspanningen doet, kunt u daar dan eventueel wat middelen en uren uit putten voor die bijkomende assistenten? Of is dat geen goede piste?

Voorzitter, dat waren mijn eerste beschouwingen bij het interessante idee. Ik wou het even wat meer kaderen om het beter te begrijpen en te zien in welke mate het theoretisch, maar ook financieel en praktisch, haalbaar is.

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: Het is altijd goed om te horen dat mensen benieuwd zijn naar mijn antwoord.

Ik weet dat er een krantenartikel is verschenen, maar zelf heb ik daar eigenlijk nog niet zo veel over verteld. Het concept is interessant. We moeten niet holderdeholder beslissen. Ons uitgangspunt is dat leerkrachten goed moeten worden opgeleid en dat ze moeten kunnen omgaan met veranderingen, met een veranderende samenleving. Bovendien geven ze het best gedifferentieerd les. Dat is ons groot uitgangspunt. Dat betekent dat je ook met groepen die verschillend zijn samengesteld, perfect kunt beantwoorden aan de onderwijsbehoeften van die groepen en de individuen van die groepen.

We vinden ook wel dat leerkrachten deel moeten uitmaken van een onderwijsteam. Dat betekent dat niet iedereen hetzelfde profiel moet hebben, maar dat mensen elkaar kunnen versterken. Dat zou kunnen via het concept van onderwijsassistenten. Het is de vraag wat je daaronder verstaat en hoe je dat invult. Wordt dat het hulpje van de leerkracht? Speelt de leerkracht daar dan baas over? Mijnheer Delva, ik zeg niet dat dat uw voorstel is, maar het zou op die manier kunnen worden herleid.

Er zijn voor- en nadelen aan verbonden en dus moeten we daar omzichtig mee omgaan. Ik ga daar niet te veel op ingaan. U zult wel begrijpen waarom – mevrouw Vanderpoorten heeft er al naar verwezen –: het wordt ook besproken in het kader van het leerkrachtenloopbaanpact. Het ligt daar ook op tafel, ook al wordt het daar niet onderwijsassistent genoemd, maar eerder leerprocesondersteuner of zo. Je kunt daar heel mooie namen voor verzinnen.

Ik wil het niet opzijzetten. Je hebt ook heel wat modaliteiten: moet je het vast of tijdelijk doen, is het behoeftegebonden, is het specifiek gebonden aan vragen, enzovoort? Je kunt daar dus nog heel veel vragen over stellen, en we moeten die vragen eerst goed afwegen, om op basis daarvan te bekijken of we al of niet meegaan met het concept en hoe we het concept invullen. In die zin treed ik de heer De Meyer bij dat je daar voorzichtig en omzichtig mee moet zijn. En uiteraard is er ook een kostprijs aan.

Mijnheer De Meyer, u had nog een vraag over omkadering in het basisonderwijs. In principe is het wel zo dat het kleuteronderwijzers worden. Dat is het uitgangspunt. Wat als je die niet vindt? Ook over die piste moeten we durven na te denken. We denken daarover na, maar zolang we niet de vrucht van onze gedachten hebben geplukt, kan ik ze u ook niet presenteren. Ik neem de suggestie in elk geval mee.

Het is niet de bedoeling, mijnheer Delva, om in de nieuwe vzw onmiddellijk onderwijsassistenten ter beschikking te stellen, toch niet in de klassieke betekenis van onderwijsassistenten, namelijk dat ze effectief langdurig aanwezig zijn in een klas. Het concept zou kunnen worden meegenomen in de proefprojecten in een van de drie steden, maar mogelijk ook in een andere streek in Vlaanderen, mocht er een vraag in die zin komen. We hebben Brussel, Antwerpen en Gent, maar ik heb begrepen dat er ook in de mijnstreek een vraag is met een gelijkaardige problematiek. Ik ben zeker bereid om dat in die richting uit te breiden.

We mogen niet de perceptie creëren alsof we bij Onderwijs enkel met de grote steden bezig zijn. Dat is niet zo. Ook voor de centrumsteden en het platteland hebben we een heel duidelijke omkadering. We hebben die 1,1-telling opgenomen voor plattelandsgemeenten. We hebben ons er ook toe geëngageerd om een structurele oplossing te vinden voor die

kleinere gemeenten en hun scholen. Ik zou daar dus een beetje voorzichtig mee zijn, ook al begrijp ik waarom u het zegt. Het is niet mijn bedoeling om een beleid te voeren dat enkel gericht is op de grote steden. Het is wel zo dat de grote steden een bijzondere problematiek hebben en dat het in het belang van het platteland en de rand rond die steden is dat we het in de steden oplossen. Anders zou de problematiek van de steden wel eens naar het platteland kunnen komen. We hebben er dus alle belang bij dat we het daar oplossen. Het is dus geen tegenstelling. Het is een weloverwogen verstandskeuze.

Samengevat: ik zeg niet neen, ik zeg niet ja. We moeten het nog verder uitwerken en bespreken.

De voorzitter: De heer Delva heeft het woord.

De heer Paul Delva: U hebt ook gezegd dat het een interessant concept is. Dat heb ik goed genoteerd.

Minister Pascal Smet: Ik heb gezegd dat het een interessant concept is, maar dat wil nog niet zeggen dat we het meteen moeten invoeren, want er zijn nog veel vragen.

De heer Paul Delva: Ja, maar ik heb toch ook onthouden dat het een interessant concept is. *(Gelach)*

Dat doet mij plezier. Ik begrijp natuurlijk heel goed dat we dat niet holderdebolder gaan invoeren. Het zou ook een heel grote vernieuwing zijn. U zegt terecht dat de leerkrachten zelf de basis blijven. Zij moeten goed opgeleid worden, misschien nog beter dan vandaag het geval is. Zij moeten vooral versterkt worden, omdat ze vandaag voor veel complexere situaties komen te staan dan enkele decennia geleden, onder andere door de toenemende diversiteit en zo meer.

U waarschuwde voor de mogelijkheid van een moeilijke relatie tussen de docent en de assistent. Alles hangt natuurlijk af van een goede functieomschrijving. Dat is niet anders dan in een andere werkomgevingen, waar de ene persoon wat meer leiding geeft en de andere wat meer uitvoert. Alles hangt af van hoe de functieomschrijvingen precies worden opgesteld. Dat kan gebeuren in samenspraak met de mensen zelf.

In Nederland is dat echt wel ingeburgerd. Ik heb daar kunnen spreken met een aantal directeurs, docenten én assistenten. En het lijkt erop dat men daar echt de goede weg is ingeslagen. Die vrees deel ik dus niet met u, minister.

Het is juist dat er heel veel modaliteiten mogelijk zijn voor de invoering ervan. In Nederland werken ze zelfs met drie niveaus: assistenten, instructeurs en docenten. Wij zouden wel niet van 'scratch' hoeven te beginnen, omdat Nederland daar al zo vele jaren mee bezig is. Zij hebben al kunnen experimenteren en hebben er een aantal goede practices aan overgehouden. Een aantal andere hebben ze niet behouden. Ze hebben daar ook een grote problematiek van diversiteit in stedelijke scholen. En daarnaast hebben ze ook plattelandsscholen. Dat is dus een omgeving waar wij zaken uit kunnen leren.

Belangrijk blijft dat het idee van de assistenten aangedragen is door het onderwijzend personeel zelf. We hebben een 500-tal antwoorden gekregen. Een groot deel daarvan ging echt over de vraag om ondersteuning in de klas zelf. Ik was daar zelf over verbaasd. Ik had dat niet zien aankomen. Toen ik erover praatte met een aantal leerkrachten, ervoer ik opnieuw heel veel steun voor dat idee.

Mevrouw Vanderpoorten, er hoeft geen discordantie te zijn tussen de wens van de minister om masters in te schakelen, ook bijvoorbeeld in de basisscholen, en het inzetten van onderwijsassistenten. Het zijn twee verschillende jobs en functies. Logischerwijs zijn het ook twee verschillende niveaus. Daar is niets mis mee. Ik zie helemaal geen tegenstrijdigheid tussen die twee concepten.

Ik ben het helemaal eens met de heer De Meyer, en ook met u, minister, dat het concept niet alleen voor steden kan gelden. U spreekt van de mijnstreek, ik zie daar ook potentieel.

De voorzitter: Mevrouw Vanderpoorten heeft het woord.

Mevrouw Marleen Vanderpoorten: Het idee is te onrijp om een polemiek te starten.

Ik verwees vooral naar ons debat in de plenaire vergadering over de masters voor de lerarenopleiding. Als we dat zouden doen, krijgen we een hele groep masters en dan de onderwijsassistenten. Dan lopen we het risico dat bepaalde taken echt naar de onderwijsassistenten zullen gaan. Dat kan niet de bedoeling zijn. Er zit echt iets in, er is nog debat nodig.

De heer Boudewijn Bouckaert: Gisteren is gezegd dat u geen leraars meer benoemt voor uren maar voor beschikbaarheid. De invulling wordt zeer flexibel. Er komt een takendiversifiëring. Er zijn interessante suggesties gedaan.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■

Vraag om uitleg van mevrouw Kathleen Helsen tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de automatische toekenning van school- en studietoelagen - 189 (2011-2012)

De voorzitter: Mevrouw Helsen heeft het woord.

Mevrouw Kathleen Helsen: Voorzitter, minister, het is niet de eerste keer dat we over dit dossier spreken. Het is wel al een tijdje geleden dat we er vragen over behandeld hebben. U hebt van in het begin van deze legislatuur met enthousiasme werk gemaakt van de schooltoelage. U vond de automatische toekenning belangrijk. We streven ernaar om dat te realiseren voor het school- en academiejaar 2013-2014.

Om dat te kunnen toepassen, moet ook de federale regelgeving veranderen. Dat is van belang om toegang te krijgen tot de afstemmingsgegevens uit het Rijksregister. Die federale regelgeving is nog een groot vraagteken en knelpunt.

De cijfers die ik van u kreeg in antwoord op een schriftelijke vraag tonen aan dat de ouders van kleuters de aanvraag minder indienen dan de andere groepen die recht hebben op een school- en studietoelage. U hebt op mijn vraag in de commissie geantwoord dat u de mogelijkheden zou nagaan, eventueel samen met Kind en Gezin, om in samenwerking met minister Vandeurzen de ouders van in het begin beter te informeren.

Er is een onderzoek opgestart naar de kosten verbonden aan het volwassenenonderwijs. Het onderzoek is opgesplitst in drie delen: basiseducatie, secundair volwassenenonderwijs en het hoger beroepsonderwijs. Volgens de timing is het onderzoek afgerond. Ik ben benieuwd naar de resultaten. Welke conclusies kunnen we eruit trekken? Hoe kunnen we in de toekomst een systeem van studiefinanciering toepassen op het volwassenenonderwijs? Dat is belangrijk omdat we verschillen zien op het terrein. Als cursisten een opleiding volgen via het volwassenenonderwijs kunnen ze niet genieten van een toelage; via een andere onderwijsvorm kan het wel. Die verschillen moeten we wegwerken.

U gaat werk maken van een nieuw datamodel voor het volwassenenonderwijs. Hoe ver staat u daarmee? Welke federale regelgeving moet precies worden aangepast om de automatische toekenning van school- en studietoelagen mogelijk te maken? Wat is de timing daarvoor? Welke concrete stappen moeten nog worden doorlopen vooraleer de toekenning van school- en studietoelagen automatisch is? Kunnen we de vooropgestelde timing nog halen? Hebt u reeds onderzocht welke bijkomende acties kunnen worden ondernomen om ouders van kleuters te informeren over de schooltoelage? Is het OBPWO-onderzoek (onderwijskundig

beleids- en praktijkgericht wetenschappelijk onderwijs) naar de studiekosten in het volwassenenonderwijs reeds afgelopen? Welke conclusies kunnen we daaruit trekken? Wat betekent dat voor de studiefinanciering van het volwassenenonderwijs? Komt er een studietoelage of een ander systeem? Wat is de stand van zaken van het nieuwe datamodel voor het volwassenenonderwijs? Is ook voor de automatische toekenning in het volwassenenonderwijs de timing van 2013-2014 nog steeds haalbaar?

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer: Voorzitter, ik wil even verwijzen naar een andere problematiek, namelijk die van de maximumfactuur. Minister, u hebt zich ertoe verbonden ervoor te zorgen dat er vanaf 1 januari 2012 een aanpassing zou gebeuren. Bij al die discussies over de maximumfactuur was er terecht sprake van een sociale bezorgdheid over de betaalbaarheid voor gezinnen. Daarom is het goed dat mevrouw Helsen haar vraag nog eens stelt. Ik heb me daar in het verleden ook bij aangesloten. Het is onze bedoeling dat er een aanpassing gebeurt. We hebben die sociale bezorgdheid ten overstaan van een bevolkingssegment dat het soms moeilijker heeft om te betalen. Het is dan ook bijzonder belangrijk dat die gezinnen die recht hebben op studiebeurzen, die dan ook daadwerkelijk krijgen, zelfs als het gaat over geringe bedragen voor gezinnen met kinderen in het kleuteronderwijs. Als dit rechtstreeks zou kunnen gebeuren, zonder aanvraag, omdat de aanvraag vandaag toch soms, om allerlei redenen, wordt vergeten, dan lijkt het me niet onbelangrijk dat dit zo spoedig mogelijk wordt rechtgezet. Ik denk dat iedereen in deze commissie die sociale bezorgdheid deelt. Daarom wil ik deze vraag steunen.

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: Voorzitter, het project automatische toekenning van studiefinanciering kan enkel ten volle worden gerealiseerd indien de afdeling Studietoelagen toegang heeft tot de afstammingsgegevens van leerlingen en studenten. Dat vergt een aanpassing van de federale wet van 8 augustus 1983 tot regeling van een Rijksregister van de natuurlijke personen. De wettelijke infotypes in artikel 3 van die wet zullen moeten worden uitgebreid met het infotype afstamming. Om te vermijden dat het tijdstraject nodig voor de aanpassing in de regelgeving vertragend zou werken, zullen we ondertussen een machtiging aanvragen bij het sectoraal comité van het Rijksregister, op basis van artikel 16, twaalfde lid, van voornoemde wet.

Bij het realiseren van het project automatische toekenning van studiefinanciering doorlopen we drie trajecten. Die zijn wel sterk afhankelijk van elkaar.

Een eerste traject heeft betrekking op de wetgeving. We hebben daar al een volledig onderzoek over uitgevoerd. Bij dat onderzoek werden de randvoorwaarden nagegaan waarbinnen een automatische toekenning mogelijk is. Een belangrijk principe daarbij is het maximale behoud van de fijnmazigheid van het huidige studiefinancieringssysteem. Er zullen een aantal aanpassingen aan ons decreet en besluit moeten gebeuren. Het streefdoel voor de afronding van het Vlaamse wetgevend traject is mei 2012.

Het tweede traject schetst de concrete uitwerking van het project van automatische toekenning. Momenteel worden de diverse processen in kaart gebracht.

Het derde traject impliceert de automatisering van de dossierbehandeling en het verkrijgen van de nodige machtigingen voor het verder uitbouwen van interfaces met authentieke databanken. Die bevinden zich ook vaak op federaal niveau.

De afdeling Studietoelagen heeft de opdracht gegeven aan de informaticaleverancier om een blauwdruk van de nieuwe procesflow uit te tekenen tegen eind dit jaar. Het dossier voor het verkrijgen van de nodige bijkomende machtigingen wordt momenteel volop voorbereid. Dat gebeurt in nauwe samenspraak tussen het departement en de afdeling Studietoelagen binnen het agentschap.

Ik wil eens heel duidelijk zeggen dat de mensen van het agentschap, die dit vooral trekken, heel goed werk leveren. Ze werken heel oplossingsgericht. Ik ben daar heel blij mee. Dit is geen gemakkelijk dossier. Het heeft heel wat knelpunten en hinderpalen. Toch boeken we momenteel vooruitgang daarin. Ook bij de federale instanties is er een wil om vooruitgang te boeken.

Ik verwacht nog altijd dat dit ten vroegste vanaf het school- en academiejaar 2013-2014 in werking kan treden. U begrijpt ook dat dit een erg omvangrijk project is. Er is sprake van een enorme gegevensuitwisseling met een groot aantal externe databanken. Er moeten uiteraard ook uitgebreide testen plaatsvinden vóór de ingebruikname. Het is eigenlijk de eerste keer dat er sprake is van zo'n groot project. Ik hoop dat we dat kunnen halen. Iedereen heeft echter 2013-2014 in het achterhoofd als realisatietijdstip.

Welke acties zijn er om ouders van kleuters te informeren? Ik heb ondertussen gevraagd het aantal aanvragen voor het kleuteronderwijs vanaf 2009-2010 in kaart te brengen. In 2009-2010 was er sprake van 19.282 aanvragen, in 2010-2011 van maar liefst 30.430 en in 2011-2012 van 27.607. U ziet dus dat we een grote sprong voorwaarts hebben gemaakt, en dat dit een beetje is afgetopt. We blijven dit voort monitoren. Er zal inderdaad contact worden opgenomen met Kind en Gezin, om te bekijken in welke mate zij het opportuun vinden om via hun kanaal nog verdere informatie geven. We mogen echter al evenmin vergeten dat we momenteel al heel veel en heel uitgebreide informatie verspreiden. Het kan echter nooit kwaad om met Kind en Gezin te bekijken of het wenselijk is bijkomende stappen te zetten.

Het OBPWO-onderzoek naar directe en indirecte studiekosten in het volwassenenonderwijs heeft in de eerste helft van dit jaar technische problemen met de dataverwerking gekend. Er konden vragen worden gesteld bij de data. Als we een onderzoek doen, dan moeten we dat goed doen. Daarom is een extra dataverzamelingsperiode ingelast, en zullen de resultaten dus ook later worden opgeleverd. Momenteel zijn er gesprekken tussen de onderzoekers en de administratie om de oplevering van dit onderzoek zeker te stroomlijnen met de werkzaamheden met betrekking tot een toekomstige studiefinanciering van het volwassenenonderwijs.

Er bestaat een projectwerkgroep die het concept voor studiefinanciering in het volwassenenonderwijs aan het uitwerken is. Het is nog een beetje te vroeg om daar nu informatie over te geven. Het is wel duidelijk dat we momenteel denken in de richting van het richten van de studiefinanciering op de diplomagerichte trajecten in het secundair volwassenenonderwijs, het hoger beroepsonderwijs en de specifieke lerarenopleidingen. Het is ook de bedoeling om het concept van studiefinanciering in het volwassenenonderwijs zo nauw mogelijk te laten aansluiten bij het systeem van de schooltoelagen in het secundair onderwijs wat de diplomagerichte trajecten in het secundair volwassenenonderwijs betreft, en uiteraard ook bij het systeem van studietoelagen van het hoger onderwijs wat het hoger beroepsonderwijs en de specifieke lerarenopleidingen betreft. De opdracht van de projectwerkgroep bestaat er precies in om dat uit te klaren.

Het nieuwe datamodel voor het volwassenenonderwijs, dat de naam DAVINCI draagt, is in volle ontwikkeling. De analyse van de eerste fase is afgerond. De Vlaamse overheid is gestart met de bouw van de databank. Ook wordt momenteel gestart met de aanpassingen van de systemen aan de kant van de centra. In het voorjaar van 2012 wordt gestart met de testen van het systeem. Als er niets misloopt, zullen eind 2012 de centra van het systeem gebruik kunnen maken, om vanaf de referteperiode april 2013 - maart 2014 volledig op basis van het nieuwe datamodel te werken.

Hierbij dient rekening te worden gehouden met het feit dat het datamodel gefaseerd wordt opgebouwd. In fase 1 komen de functionaliteiten aan bod die essentieel zijn om de omkadering van de centra te berekenen. In fase 2 wordt de koppeling van DAVINCI aan de Kruispuntbank Inburgering gemaakt. Pas in de volgende fases wordt in andere functionaliteiten en koppelingen met andere externe databanken voorzien.

Gelet op de timing voor de uitbouw van DAVINCI, het aangepaste concept voor de studiefinanciering in het volwassenenonderwijs en de budgettaire ruimte die moet worden gecreëerd en hopelijk ook zal worden gevonden, zal de studiefinanciering in het volwassenenonderwijs ten vroegste vanaf 1 september 2014 kunnen worden geïmplementeerd.

Mevrouw Kathleen Helsen: Ik dank u voor het antwoord. Het blijkt opnieuw dat het zeer moeilijk is – vooral op het technische vlak – om de timing te halen. U hebt duidelijk gezegd dat het ten vroegste in 2013-2014 kan. Zowel u als de administratie houden die streefdatum aan. Ik wil vragen om er alles aan te doen om die datum te halen. Ik begrijp dat u het voorzichtig formuleert, maar het is wel heel belangrijk dat die stap zo vlug mogelijk wordt gezet. Ik zou graag hebben dat u die pluim nog op uw hoed kunt steken.

Het is positief dat u met Kind en Gezin wilt bekijken wat mogelijk is. Het is nog niet erg duidelijk welke initiatieven mogelijk zullen zijn. Erg concreet is het nog niet hoe men die doelgroep beter zal kunnen bereiken. Is inmiddels duidelijker geworden wat de euvels zijn? Wij willen zeer gericht de doelgroepen bereiken. Het is interessant om te bekijken wie er vanaf de eerste kleuterklas niet bij is, om daar dan met gerichte acties op in te spelen, in afwachting van de automatische toekenning.

Over het onderzoek zal ik later een nieuwe vraag indienen, want de vooropgestelde timing over de afronding ervan wordt niet gehaald. Wij zullen bekijken welke elementen uit het onderzoek moeten worden meegenomen bij de uitwerking van de studiefinanciering in het volwassenenonderwijs. Er wordt nu al gewerkt aan een basisconcept. Volgens uw uitleg stemt het in grote lijnen overeen met het concept voor het leerplichtonderwijs en het hoger onderwijs. Wij wachten nog af. Het is positief dat er stappen worden gezet inzake het nieuwe datamodel. Ik vraag u uitdrukkelijk om alles op alles te zetten om de timing te halen.

Het is spijtig dat de invoering van de studiefinanciering in het volwassenenonderwijs niet kan samenvallen met de automatische toekenning ervan. Ik hoop dat dit toch gebeurt, zo niet zou dat betekenen dat de automatische toekenning niet in 2013-2014 zal worden gerealiseerd. Ik vraag me dus af of de invoering van de studiefinanciering in het volwassenenonderwijs wordt geïntegreerd in het dossier over de automatische toekenning. Een jaar later zullen wij een decreet goedkeuren dat de studiefinanciering in het volwassenenonderwijs mogelijk maakt. Maar het is toch de bedoeling dat ook die financiering automatisch wordt toegekend? Wordt dat dossier al opgenomen in het dossier dat wij al eerder zullen goedkeuren?

De heer Jos De Meyer: De minister heeft mij niet rechtstreeks geantwoord, maar uit zijn lichaamstaal heb ik begrepen dat hij mijn vraag en boodschap heeft begrepen.

Minister Pascal Smet: Wat de vragen van mevrouw Helsen betreft, zal ik het dossier nakijken. Het is de bedoeling dat mee te nemen. Er wordt over nagedacht; beslissingen zijn nog niet genomen.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■

Vraag om uitleg van de heer Wim Wienen tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de spellingstudie aangaande eerstejaarsstudenten versus leerlingen laatste jaar basisonderwijs - 246 (2011-2012)

Vraag om uitleg van mevrouw Kathleen Deckx tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over spellingonderricht in het secundair onderwijs en de conclusies van het rapport van de Nederlandse Taalunie - 257 (2011-2012)

Vraag om uitleg van de heer Paul Delva tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over het spellingniveau bij jongeren - 309 (2011-2012)

De voorzitter: De heer Wienen heeft het woord.

De heer Wim Wienen: Voorzitter, minister, collega's, ik heb al een tijdje het gevoel dat het met het gebruik van het correct Nederlands bij jongeren wat bergaf gaat. Nu is dat ook bevestigd in een studie van de Universiteit Antwerpen, in opdracht van de Nederlandse Taalunie.

Uit het onderzoek blijkt dat ruim 600 eerstejaarsstudenten uit de lerarenopleiding op een taalttest een slechtere score halen dan leerlingen van het laatste jaar basisonderwijs. De studenten haalden een gemiddelde score van 63,6 procent; de score van leerlingen van het laatste jaar basisonderwijs was 77 procent. Wat het extra pijnlijk maakt, is wel dat het onderzoek gebeurde bij studenten uit de lerarenopleiding, waarvan wij toch mogen verwachten dat zij zullen waken over het aanleren van het Nederlands aan leerlingen in het secundair onderwijs.

Professor Daems van de Universiteit Antwerpen heeft enkele verklaringen. Volgens hem ligt het opmerkelijke resultaat ook aan de attitude van de student, die nonchalanter met taal omspringt, onder meer door het gebruik van sms-, mail- en chattaal, waarbij spelling absoluut geen prioriteit is. Naar aanleiding van een schriftelijke vraag van mezelf over de negatieve invloed van de zogenaamde chattaal op correct spellen bij jongeren, achtte u het niet een heel groot probleem. U zei dat er geen studies zijn die aantonen dat de invloed van chattaal zo groot is. Volgens u is het vooral een zaak van codeswitching, waarbij jonge mensen niet goed meer weten op welk moment zij welke taal moeten gebruiken, maar eigenlijk beide talen wel beheersen. Ik vermoed toch dat het voor de eerstejaarsstudenten uit de lerarenopleiding voldoende duidelijk was dat bij de test het correct Nederlands moest worden gebruikt. Er is blijkbaar toch echt een probleem met spelling.

Professor Daems meent ook dat er in het middelbaar onderwijs te weinig aandacht voor spelling is. Vaak gaat men er te gemakkelijk van uit dat alle leerlingen de spelling voldoende beheersen. Men is ook minder streng in het bestraffen van taalfouten, zeker als het gaat over het gebruik van het Nederlands in andere vakken.

Minister, ook op een vraag van mevrouw Van Steenberge hebt u geantwoord dat de eindtermen van het schrijven niet onmiddellijk worden getoetst. Nochtans heeft mevrouw Van Steenberge er ook voor gewaarschuwd dat leerlingen het blijkbaar steeds moeilijker hebben om correct Nederlands te schrijven.

Die studie toont op zijn minst aan dat er een probleem is of dat dat probleem er dreigt te komen. Want ook als we het rapport lezen van de Nederlandse Taalunie over spelling, stellen we vast dat er betrekkelijk weinig gegevens beschikbaar zijn over die materie.

Minister, hebt u kennisgenomen van die studie? Hebt u nog weet van andere studies die deze resultaten bevestigen?

Wat is uw standpunt over de studie? Dat is belangrijk, ook beleidsmatig. Dan moeten we namelijk misschien meer aandacht beginnen te schenken aan het correct schrijven en

gebruiken van het Nederlands in het secundair onderwijs. Als het juist is wat professor Daems beweert, namelijk dat er te makkelijk van wordt uitgegaan dat men het Nederlands voldoende beheerst, moet er misschien worden ingegrepen?

Zijn er maatregelen nodig om dat te verhelpen? Zo ja, welke? Zo neen, waarom niet?

Misschien is het op zijn minst al zeer nuttig om wat meer gegevens te verzamelen over het juist spellen bij leerlingen in het secundair onderwijs, maar ook over het correcte gebruik van het Nederlands aan de hogeschool of de universiteit.

De voorzitter: Mevrouw Deckx heeft het woord.

Mevrouw Kathleen Deckx: Minister, ik verwijs naar dezelfde publicatie als de heer Wienen. Hij heeft de problematiek al uitgebreid geschetst. Er wordt inderdaad vastgesteld dat er spellingproblemen zijn bij jongeren.

Zij onderstrepen in het rapport dat er fundamenteel niets schort aan het spellingonderwijs in het basisonderwijs. Wat het secundair onderwijs betreft, beschikken ze niet echt over harde gegevens. Toch hebben ze de indruk dat er binnen het vak Nederlands geen sterke nadruk wordt gelegd op spelling. Ze hebben ondervonden dat de kennis die in het basisonderwijs wordt opgedaan, mogelijk niet voldoende wordt onderhouden. Bijkomend stelt de Taalunie dat er weinig aandacht is voor spelling in de 'vrije productie' van jongeren. Zij ondergaan de invloed van de informalisering van schrijfcultuur. De tekstverzorging lijkt hier onder te lijden.

De Taalunie doet ook enkele voorstellen. Om zicht te krijgen op de wijze waarop spellingvaardigheid zich ontwikkelt gedurende het secundair onderwijs, is er volgens de Taalunie een langlopende en brede monitoring nodig.

Ook vragen zij dat de houding ten aanzien van spelfouten binnen het gehele onderwijs verandert. Nu zijn studenten vaak verbolgen als er buiten het vak Nederlands punten worden afgetrokken voor spelfouten. Hierover moeten er duidelijke afspraken worden gemaakt om een mentaliteitswijziging ten aanzien van spelling te bewerkstelligen. Andere voorstellen zijn om de vrije teksten van jongeren meer aan te wenden als oefenmateriaal en om exoten bij de dictees te vermijden en op die manier de spelling opnieuw dichterbij de jongeren te brengen.

Minister, taal is zeer belangrijk, zowel binnen als buiten het onderwijs. Wat is uw waardering van het rapport van de Taalunie? Onderschrijft u dat er meer aandacht nodig is voor spelling in het secundair onderwijs? Hoe staat u tegenover de voorstellen die de Taalunie poneert? Plant u een brede monitoring van de spellingvaardigheid in het secundair onderwijs? Hoe staat u tegenover een overleg met de onderwijskoepels en de Nederlandse Taalunie in dat kader?

De heer Boudewijn Bouckaert: Wat zijn exoten in het dictee?

Mevrouw Kathleen Deckx: Dat zijn woorden die niet dadelijk in de Nederlandse taal voorkomen, maar wel in het Nederlands worden gebruikt, zoals verengelste woorden.

De voorzitter: De heer Delva heeft het woord.

De heer Paul Delva: Voorzitter, ik ga de context van de vraag niet herhalen. De heer Wienen en mevrouw Deckx hebben dat al uitstekend gedaan. Ik sluit me aan bij de vragen die zij hebben gesteld en wil nog een viertal bijkomende vragen stellen.

De gegevens komen uit een rapport van de Taalunie. Beschikt u echter ook over eigen gegevens die toelaten om een oordeel te vormen over het spellingniveau van de scholieren uit het middelbaar onderwijs, los van dat rapport van de Taalunie?

Het gaat natuurlijk over het spellingniveau bij 17- en 18-jarigen. Hier in het bijzonder gaat het echter over jongeren die leerkracht willen worden en die de taal dus op een excellente manier moeten kunnen hanteren. Als dan blijkt dat zij bij de aanvang van hun

lerarenopleiding zwak scoren inzake spelling, veronderstel ik dat de docenten in die lerarenopleiding heel veel werk zullen hebben om dat niveau op te krikken. In welke mate moet er in specifieke maatregelen worden voorzien, meer in het bijzonder bij de studenten die de lerarenopleiding zullen volgen?

Het spellingniveau ligt te laag. Hoe verhoudt zich dat echter tot de eindtermen? Wil dat zeggen dat de eindtermen op zich goed zijn, maar dat ze niet gehaald worden? Of wil dat zeggen dat de eindtermen misschien wel gehaald worden, maar dat ze te laag liggen? Op een of andere manier zitten we vast wat die eindtermen betreft. Het is het een of het ander.

Ik vind dat wij – en dat is een gedeelde verantwoordelijkheid van heel wat mensen – jongeren op het verkeerde been zetten. Vroeg of laat in hun professioneel leven moet hun taalgebruik perfect en hun spelling correct zijn, zelfs als ze op een zeer laag niveau beginnen te werken. Indien die mensen capaciteiten hebben en ze hogerop klimmen, wordt op een bepaald niveau gewoon niet meer aanvaard dat hun spelling zwak is. Ik vind dat we veel krachtiger aan veel meer mensen moeten zeggen dat een correcte spelling absoluut noodzakelijk blijft, zelfs in een wereld die geregeerd wordt door gsm's, sms'en, e-mails enzovoort. Ik vind dat we de jongeren op dat vlak wat misleiden en ik hoop dat we een krachtig signaal kunnen uitzenden, ook vanuit dit parlement.

De voorzitter: De heer Kennes heeft het woord.

De heer Ward Kennes: Voorzitter, als lid van de Interparlementaire Commissie van de Nederlandse Taalunie had ik een vraag om uitleg voorbereid. Toen ik merkte dat mijn fractiegenoot, de heer Delva, daarover reeds een vraag om uitleg had ingediend, heb ik de vraag niet doorgestuurd. De materie leeft ook bij andere parlementsleden en verdient de nodige aandacht. Ik ga mijn vraag uiteraard niet volledig stellen, want dan had ik ze maar moeten indienen. Toch zou ik graag een aantal zaken onder de aandacht brengen.

Uit een aantal kleinschalige onderzoeken blijkt dat er na het voortgezet onderwijs vaak slechter wordt gespeld dan na het basisonderwijs. En cours de route verliest men dus een zekere spellinggevoeligheid en spellingkennis. Dat is een ernstige bezorgdheid. Het onderwijs kan daar zelf misschien minder aan doen, maar op een of andere manier is onderwijs wel voor iedereen de weg om met spelling in contact te komen.

Een ander punt dat ik onder de aandacht wil brengen, gaat over die zogenaamde exoten. U moet die term enigszins tussen aanhalingstekens plaatsen, omdat het niet echt om exoten gaat; vandaar ook de begrijpelijke vraag van de voorzitter. Een woord dat werd aangehaald in de studie, is 'leuwerik'. Men zegt daarover: "Het zijn woorden die zeldzaam zijn in teksten die mensen in hun volwassen leven zullen schrijven." Het was de bedoeling van de opstellers van het rapport om aan te tonen dat spelling niet iets exotisch is, waarbij men jongeren probeert te vangen met valstrikken door de moeilijkste woorden naar voren te schuiven, maar dat het eigenlijk iets is wat met het echte leven te maken heeft. Dat moet vooral de boodschap zijn. Er zijn fitnesses, en er zijn altijd mensen die zich daar beter in kunnen bekwalimen en meer vaardigheid verwerven, maar spelling moet vooral iets zijn dat een dagelijkse bekommernis is, en niet alleen voor de 'specialekes'.

De minister had vroeger in de commissie al voorstellen gedaan rond starterstoetsen taalbeheersing voor de lerarenopleiding of een test op scharniermomenten in de schoolloopbaan.

Minister, hoe gaat u om met de aanbevelingen uit de studie in opdracht van de Nederlandse Taalunie? Wat is de stand van zaken in de uitvoering van een talenbeleid in scholen, specifiek wat betreft de aandacht voor spelling?

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: Voorzitter, collega's, ik heb inderdaad kennisgenomen van het spellingrapport dat de Nederlandse Taalunie recent publiceerde. Ik zit trouwens samen met

minister Schauvliege in de Taalunie. We zijn afgelopen maandag nog samen in Breda geweest om het Comité van Ministers van de Taalunie bij te wonen. Ik zal zelfs de eer hebben om dat comité vanaf 1 januari twee jaar lang te mogen voorzitten.

Ik ken uiteraard het rapport “‘Ze kunnen niet meer spellen.’ Kan de Taalunie er wat aan doen?”. Het is ook door de pers opgemerkt. Er verschenen artikelen onder koppen als ‘18-jarige schrijft meer dt-fouten dan 12-jarige’, waarbij die 18-jarige ook nog een student in de lerarenopleiding bleek te zijn.

Het rapport probeert te achterhalen of de kennis van spelling inderdaad achteruitgaat, zoals vaak wordt beweerd. Daarvoor heeft de Taalunie alle bestaande literatuur over dit onderwerp doorgenomen en met deskundigen op het terrein gesproken.

Het is vooral nuttig om op de conclusies van het rapport in te gaan. En die zeggen het volgende. Er zijn weinig tot geen longitudinale onderzoeksgegevens beschikbaar over de ontwikkeling van de spellingvaardigheid over een langere schoolperiode. Er is geen onderzoek gevonden dat hard aantoonde dat de kennis van de spelling in de loop der jaren is verminderd. Er zijn ook geen aanwijzingen dat er iets fundamenteels schort aan het spellingonderwijs in het basisonderwijs en ook niet dat daar de afgelopen decennia veel is veranderd. Over de situatie in het secundair onderwijs zijn weinig gegevens bekend, maar betrokkenen hebben de indruk dat daar een lichte achteruitgang in de vaardigheid te merken is.

Wat dat laatste punt betreft, dat middelbare scholieren slechter zouden spellen, wil ik het volgende toevoegen. Uit gesprekken met onderwijsdeskundigen en mensen uit de praktijk komen drie elementen naar voren.

Ten eerste, jongeren schrijven veel, waarschijnlijk meer dan vroeger, maar in de meerderheid van hun teksten is correct spellen van ondergeschikt belang aan de inhoud en aan het loutere feit dat ze met elkaar contacten onderhouden. Het gaat dan om sms, twitter, e-mail en dergelijke, waar een soort informele schrijftaal tot stand is gekomen, met een eigen spelling: ‘ff’ in plaats van ‘even’, ‘lope’ in plaats van ‘lopen’. De nonchalance tegenover spelling in dat soort communicatie zal ongetwijfeld doorsijpelen in communicatie waar spelling wel belangrijk is, bijvoorbeeld in teksten voor school en later in het professionele leven.

Ten tweede, in het basisonderwijs wordt veel tijd wordt gemaakt voor spelling. In het secundair onderwijs is spelling veelal geen zelfstandig lesonderwerp, maar wordt hooguit aan spelling gewerkt ter gelegenheid van allerhande schrijftaken. Dat heeft twee consequenties. De eerste consequentie is dat er verlies aan kennis kan en zal optreden, omdat door gebrek aan onderhoud de leerlingen de regels niet meer zo goed kennen. Dat heeft dan ook weer veel te maken met de leerkracht en het belang dat de leerkracht aan spelling hecht. We mogen niet onderschatten welke cruciale rol de leerkracht hier heeft. De tweede consequentie is dat er concentratieverlies optreedt. Leerlingen schrijven in een dictee minder fouten dan in een opstel, en nog minder in een tekst die ze voor bijvoorbeeld geschiedenis schrijven.

Ten derde, sommige scholen lijken – ten onrechte, want het mag eigenlijk niet – de afgelopen jaren een zekere tolerantie voor slordig schrijven aan de dag te hebben gelegd. In werkstukken voor andere vakken dan Nederlands wordt geen, of alleszins minder, aandacht aan taalfouten besteed. Er worden bijvoorbeeld geen punten meer voor afgetrokken, wat vroeger wel gebeurde. Dat draagt allemaal niet bij tot een juiste houding ten aanzien van verzorgd schrijven bij leerlingen.

Een van de fundamentele problemen is ook dat het algemeen in de samenleving niet meer zo belangrijk wordt geacht. Er is een verschil aan belang ontstaan. Uiteraard mag het onderwijs daar niet aan toegeven, maar ik wil alleen zeggen dat de context waarin onderwijs moet werken, gewijzigd is. Mensen vinden spelling minder belangrijk, waardoor er minder wordt gecorrigeerd en er minder opmerkingen worden gemaakt. Op die manier zit je in een neerwaartse spiraal.

Als we de spellingvaardigheden willen monitoren, moeten we ons realiseren dat we een eerste meting moeten doen, die dan uiteraard een nulmeting zal zijn. We zullen dus ook nooit uitspraken over en vergelijkingen met het verleden kunnen maken, omdat we het gewoon niet weten. Dat wil niet zeggen dat een monitoring van spellingvaardigheden niet opportuun zou zijn. Uiteraard ben ik bereid om dat met de Nederlandse Taalunie en de Vlaamse stakeholders te bespreken. Ik was gisteren bij de lerarenopleiding in de School of Education, bij de Associatie K.U.Leuven. Zij zijn daar ook mee bezig. Zij willen testen invoeren bij in- en uitstroom van leerkrachten. Er is weliswaar weerstand op het terrein, maar ik denk dat we naar zo'n systeem moeten gaan, niet om slechte punten te geven, maar gewoon om remediërend te kunnen optreden en om meer te kunnen weten.

Niet alleen spelling is belangrijk; we weten ook dat begrijpend lezen beter kan in onze scholen, alsook het kritisch inschatten en evalueren van teksten. Ook daar moeten we in de toekomst op inzetten, omdat veel kinderen denken dat wat ze via de computer vinden, klopt. Daar moeten we mee opletten. We zitten daar op dezelfde golfenlengte, collega's. We moeten een heel duidelijk signaal geven dat we dat belangrijk vinden.

Het is in elk geval heel moeilijk om cijfermateriaal te hebben over de spellingvaardigheid. We weten wel dat er een discrepantie is tussen het feitelijke spelgedrag van veel jongvolwassenen en het niveau dat verwacht wordt door veel volwassenen. De directe vergelijking tussen de 12- en 18-jarigen komt overigens niet uit het rapport van de Taalunie. Journalisten hebben een gemiddelde score uit een grootschalig Nederlands onderzoek uit 1988 onder leerlingen van de basisschool, afgezet tegen resultaten van een heel andere spellingtest onder ruim 600 18-jarige studenten aan de Karel de Grote-Hogeschool bij het begin van het academiejaar 2009-2010. De gemiddelde score per student kwam daar niet boven de 70 procent uit.

Bij de Taalunie zegt men ook heel duidelijk dat men het niet weet en dat men ook geen conclusies kan trekken over vergelijkingen met het verleden.

Op 8 februari 2012 zal een conferentie plaatsvinden, waarop alle onderwijsbetrokkenen uitgenodigd zijn om samen naar verbetervoorstellen te zoeken. Het lijkt me dan ook aangewezen om dat evenement optimaal te benutten en deze vragen daar aan bod te laten komen.

Op dit ogenblik plan ik geen extra maatregelen. De eindtermen taalbeschouwing Nederlands zijn recent herzien en worden nu systematisch geïmplementeerd: vanaf 1 september 2010 in het basisonderwijs en de eerste graad secundair onderwijs en eindigend op 1 september 2014 in de derde graad secundair onderwijs.

We moeten inderdaad aan een mentaliteitswijziging werken. In de conceptnota 'Samen taalgrenzen verleggen' wordt het absolute belang van een uitgewerkt en efficiënt talenbeleid voor elke school en onderwijsinstelling in de verf gezet. Ik onderschrijf de conclusie van het rapport van de Nederlandse Taalunie dan ook volledig. We hebben opgenomen dat we willen dat de scholen Standaardnederlands aanleren aan de kinderen. Dat houdt voor mij in dat ook de standaardspelling wordt aangeleerd. Als we de talennota verder uitwerken, moeten de onderwijsnetten dat opnemen in hun taalbeleid.

De voorzitter: De heer Wienen heeft het woord.

De heer Wim Wienen: Ik dank u voor uw antwoord, minister. Als er in de talennota een goed element zit, is het inderdaad de nadruk op het gebruik van het Standaardnederlands en het aanleren van de standaardspelling.

U hebt de cijfers over de testen uit de krant genuanceerd omdat ze niet vergelijkbaar zijn. Aan de ene kant gaat het om oude cijfers, maar wat betreft de eerstejaarsstudenten gaat het wel om recente cijfers. Dat maakt het des te erger. We zouden misschien kunnen concluderen dat er ook in het basisonderwijs een klein probleem is wat betreft het aanleren van correcte spelling.

Dat is een veronderstelling van mij; dat valt nog maar weinig te bewijzen. Ik heb al gezegd dat ik het gevoel heb dat de spelling fel achteruitgaat, maar we moeten dat kunnen aantonen met cijfers.

Ik vind het nog altijd zeer nuttig om gegevens te verzamelen. We moeten voldoende materiaal hebben om te onderzoeken of er een probleem is. Ik denk van wel. Het is geen probleem van codeswitching, zoals u in een antwoord op een schriftelijke vraag van mij hebt gesteld, waarbij het voor de jongeren verwarrend wordt om te weten wanneer ze welke taal moeten hanteren.

Ik durf te pleiten voor het oude devies dat ook in andere vakken correcte spelling wordt gebruikt. Toen ik op de schoolbanken zat, verloren we in een toets van aardrijkskunde ook punten voor een dt-fout, ook al was de toets verder perfect. Dat is volgens mij een goede manier om de jeugd aan te leren om die fouten niet meer te maken. Dat kan conservatief lijken, maar dat zal u niet verbazen van mij. De heer De Wever is dat standpunt ook genegen, zo lees ik in zijn columns in De Standaard. Ik weet dat de collega's van de N-VA het niet altijd eens zijn met hun voorzitter. Ik ben het daar wel mee eens. Nu passen de leerkrachten zich aan aan de leerling in plaats van omgekeerd. De slinger slaat te ver door naar die kant.

Ik heb er geen enkel probleem mee dat jongeren verschillende talen gebruiken: sms- en chattaal en dergelijke. Ik ben een enorm voorstander van dialect. Ik spreek mijn dialect zeer vloeiend. Maar elke taal heeft haar plaats. Op school hoort sms- en chattaal niet thuis. De school is de plaats bij uitstek voor het Standaardnederlands. Correct schrijven in alle vakken is nu eenmaal eigen aan de school.

Ik vind dat we hierop moeten blijven toezien: dat we blijven ijveren voor het gebruik van het Standaardnederlands, dat we dat signaal uitsturen naar de onderwijswereld.

De voorzitter: Mevrouw Deckx heeft het woord.

Mevrouw Kathleen Deckx: Voorzitter, minister, ik ben minder conservatief, denk ik, dan de heer Wienen. Ik zou niet meteen met harde hand optreden.

In uw antwoord zitten veel positieve signalen, minister. Ik ben het ermee eens dat er een duidelijk signaal moet komen naar het onderwijs en naar de leerlingen dat correct Nederlands – geschreven en gesproken – van groot belang is. Ik vang wel eens de diffuse berichten op dat leerkrachten ervan uitgaan, zelfs in het vak Nederlands, dat ze niet meer geacht worden om op die spelling de nadruk te leggen. Het is sterk aangewezen dat we duidelijk aangeven dat het wél moet gebeuren. De leerkrachten kunnen dan zelf wel bepalen hoe ze dat doen. Ze hebben daartoe de nodige methodes of kunnen die ontwikkelen. We moeten in ieder geval een belangrijk signaal geven, niet alleen aan de leerkrachten maar ook aan de studenten.

Ik zie niet alleen een probleem met sms- en chattaal – alhoewel dat ook al een probleem op zich is. Ik heb bijvoorbeeld mijn dochter beleefd verzocht om tegenover mij gewoon Nederlands te gebruiken, want ik begreep haar sms'en niet meer. (*Gelach*)

Hoe dan ook, de jongeren gaan op een andere manier om met taal. We mogen hen erop wijzen dat het in bepaalde omstandigheden anders moet.

We zitten met de informatisering van de leefwereld van die jongeren, in zoverre zelfs dat een geschreven taak op papier niet meer bestaat. Alles gaat via de pc, en daar zit een automatische spellingcontrole op. Ik heb als leerkracht nog de opmerking gekregen dat ze al die regels niet moesten kennen omdat hun computer dat voor hen doet. De leerling in kwestie beseft niet eens welke valkuil de computer daar inhoudt.

We moeten dus het juiste signaal geven, zowel aan de onderwijsverstrekkers als aan de jongeren. Het is geen kwestie van niet kunnen of niet willen. We moeten hen motiveren om af te stappen van die nonchalance.

De voorzitter: De heer Kennes heeft het woord.

De heer Ward Kennes: Voorzitter, ik onthoud het idee van de nulmeting waarnaar de minister heeft verwezen. Het zou goed zijn om over zo'n longitudinale studie te kunnen beschikken, om te weten hoe dat evolueert – individueel en in groepen –, om te weten hoe leerlingen later omgaan met spelling; om te weten hoe het hanteren van de juiste spelling evolueert. Dat zou interessant zijn.

Ik merk hier bij iedereen een grote zorg om het Standaardnederlands. De scholen moeten zelf zoeken hoe ze omgaan met de spellingfouten in andere vakken. Volgens mij is het relevant om daar ook in fysica en geschiedenis iets mee te doen. Moeten daar punten voor afgetrokken worden? Moet daarover worden gecommuniceerd met de leerkracht Nederlands? Een leerkracht moet zich niet opsluiten in zijn vak. Als er bepaalde fouten vaak terugkomen, kan dat bijvoorbeeld op een klassenraad komen. Dan kan men dat constructief opnemen. Blijkt dat het in fysica en geschiedenis om specifieke termen gaat, dan kan men daar misschien wel punten voor aftrekken, als het voor dat vak zeer relevant is. De school moet daar een weg zoeken, maar men mag het zeker niet zomaar laten passeren. Dat is belangrijk. Met de nodige interactie tussen de leerkrachten en met de nodige alertheid geraken we ongetwijfeld een stap vooruit.

De voorzitter: De heer Verstreken heeft het woord.

De heer Johan Verstreken: Voorzitter, ik wil kort ook iets zeggen, ook in mijn hoedanigheid van voorzitter van de Interparlementaire Commissie van de Nederlandse Taalunie. Ik vind dit een mooie vraag. Ook de uiteenzettingen van de diverse collega's waren mooi, net als het antwoord van de minister. De nadruk lag daarbij op de geschreven taal, maar ik wil ook even de link leggen met de gesproken taal. Ook wat dat betreft, is er immers een rol weggelegd voor de leerkrachten en de normaalscholen.

Het is van groot belang dat er geen tussentaal wordt gesproken. Dan heb ik het over de uitspraak. Er moet ook ter zake een standaardtaal zijn. Er zijn ontzettend veel dialectklanken. Ik houd van dialecten. Die moeten er zijn. Het is echter een en-enverhaal. Op school moet er ook een zo correct mogelijk Nederlands worden gesproken, en geen tussentaal, geen mengeling van dialecten en Nederlands. Dat heeft trouwens ook gevolgen voor een aantal mensen.

Ik denk dan bijvoorbeeld aan mevrouw Stevens, die hier aanwezig is. Dit zou immers het liplezen vergemakkelijken. Ook denk ik aan de allochtonen. Van hen hoor ik ontzettend vaak dat ze geen Nederlands kunnen leren in de Vlaamse scholen. In Nederland leren ze dat veel gemakkelijker. Onze leerkrachten spreken allemaal een soort tussentaal, of een soort dialect. De allochtonen begrijpen die taal niet helemaal. Er is sprake van een ander woordgebruik.

Men zou ter zake opnieuw iets strenger mogen zijn. Ik pleit er niet voor de klok honderd of vijftig jaar terug te draaien, maar uitspraakoefeningen zouden opnieuw mogen in de normaalschool. Ik vind niet dat men moet overdrijven, maar men mag toch opnieuw een tandje bij steken. Dat is gewoon mijn suggestie.

De voorzitter: Ik zal misschien eens vragen aan de parlementsvoorzitter of hij een dictee kan organiseren voor de leden van het Vlaams Parlement. *(Opmerkingen)*

Het incident is gesloten.

■

Vraag om uitleg van mevrouw Gerda Van Steenberge tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de invoering van economie als verplicht basisvak in het secundair onderwijs - 276 (2011-2012)

De voorzitter: Mevrouw Van Steenberge heeft het woord.

Mevrouw Gerda Van Steenberge: Voorzitter, minister, geachte leden, in de Corelio-kranten van vorige week was te lezen dat de leerlingen van het secundair onderwijs vanaf 2014 economie als verplicht basisvak krijgen. In 2012 is een nieuw decreet gepland dat het secundair onderwijs moet hervormen. Minister, daarbij streeft u naar een brede algemene vorming. Als onderdeel daarvan wilt u van economie een verplicht basisvak maken vanaf de eerste graad en in alle richtingen, dus ook voor bijvoorbeeld de leerlingen die Latijn en Grieks studeren.

Vorig schooljaar werden de eindtermen voor het secundair onderwijs al geactualiseerd, met daarbij meer aandacht voor de sociaal-economische samenleving. Via miniondernemingen, workshops, bedrijfsbezoeken of films nemen de leerlingen van het secundair onderwijs kennis van de economische basisbegrippen. Ik wil hier de discussie niet aangaan over het nut en de relevantie van de invoering van economie als verplicht basisvak, maar de vraag rijst waarom u nu reeds een voorafname doet op de inhoud van het nieuwe decreet, zonder dat de commissie daarover kon debatteren. Momenteel zijn de hoorzittingen in dit kader nog steeds bezig. Blijkbaar bent u helderziend en weet u nu reeds perfect hoe het onderwijslandschap er in 2014 zal uitzien.

Naast de actualisering van de eindtermen vorig schooljaar lanceerde de Vlaamse Regering recent nog een actieplan om ondernemingszin en ondernemerschap te stimuleren via het onderwijs. Er wordt een leerlijn gepromoot zodat leerlingen, studenten en cursisten bij het verlaten van het onderwijs ondernemend zijn, een voorbereiding op het zelfstandig ondernemerschap hebben genoten en de keuze voor dat zelfstandig ondernemerschap willen overwegen. Bovendien wil men bij leraren een positieve houding ontwikkelen ten opzichte van het zelfstandig ondernemerschap, zodat zij hun leerlingen, studenten of cursisten een genuanceerd beeld kunnen geven.

Het actieplan moet bijdragen aan de Pact 2020-doelstellingen voor ondernemerschap van Vlaanderen in Actie (ViA). “Om in Vlaanderen de noodzakelijke ondernemende cultuur te bewerkstelligen, moeten we dit ook sterk stimuleren in het onderwijs. Het is een belangrijk signaal dat Economie, Onderwijs en Werk daar samen de schouders onder zetten”, zo onderstreepte minister-president Peeters.

Die twee realisaties, gecombineerd met de invoering van economie als verplicht basisvak in het secundair onderwijs, moeten leerlingen vertrouwd maken met de bedrijfseconomische en economische aspecten van onze samenleving.

Minister, waarom lanceert u nu reeds het nieuws over de invoering van economie als verplicht basisvak in het secundair onderwijs, hoewel de bespreking van de hervorming van het secundair onderwijs zich nog maar in de parlementaire fase van de hoorzittingen bevindt? Ik vind dat een voorafname op deze discussie. Welke vakken zullen bij de invoering van economie als algemeen verplicht basisvak worden geschrapt en vervangen? Het aantal uren per dag is immers beperkt. Als een vak verplicht wordt ingevoerd, dan komt dat immers in de plaats van een ander basisvak. Is er overleg geweest met Vlaams minister-president Peeters, die tevens minister van Economie is, over de beslissing om dat nieuwe basisvak in te voeren?

De heer Boudewijn Bouckaert: Minister, ik wou daarover ook een actuele vraag stellen, maar om redenen die me nu ontsnappen, is dat niet gebeurd. Ik deel de mening van mevrouw Van Steenberge dat er toch wel enigszins sprake is van een voorafname. Als u lanceert dat economie een verplicht basisvak moet worden in het secundair onderwijs, dan creëert u toch wel enige onrust in de sector. U weet immers zeer goed dat het aantal uren in het curriculum van het secundair onderwijs beperkt is, en niet kan worden uitgebreid. Als u er iets aan toevoegt, zal er dus iets anders moeten verdwijnen. Dan beginnen de leraren uit de andere sectoren natuurlijk ongerust te worden. Ik vind dus dat daar toch wel zeer omzichtig mee moet worden omgegaan.

Dat gezegd zijnde, steun ik het idee op zich dat er meer plaats moet worden geruimd in de opvoeding voor economie. We moeten echter zeer goed bekijken wat we daaronder verstaan. We moeten daarmee oppassen. Men verstaat daar immers heel verschillende dingen onder. Er is om te beginnen het vak economie als wetenschap, wat neerkomt op het begrijpen van de grote causale verbanden op macro-economisch en micro-economisch vlak in onze samenleving. Zo wordt dit aan de universiteit opgevat, en, als we het zo opvatten, behoort het tot de algemene vorming en moeten we bekijken welke plaats dat kan krijgen.

Onder economie – hoewel dat een enigszins slecht gebruik van de term is – wordt ook de praktische kennis verstaan. Jongeren worden veel vroeger dan in mijn tijd, en die is al lang geleden, geconfronteerd met de financiële wereld. Ik wist gewoon niet wat een bankrekening was toen ik uit het college kwam. Zij worden geconfronteerd met sparen, ze gaan naar de geldautomaat en dergelijke meer. Ze worden ook veel actiever, zelfs agressiever benaderd door allerlei financiële instellingen voor spaarformules en dergelijke meer. Het gaat dus over praktische levenskennis, ook op financieel vlak. Dat is een tweede betekenis. In welke mate moeten we dat in die zin inschakelen? Ook begrijpt men met economie heel vaak de knowhow die iemand nodig heeft om een onderneming te beginnen. Dat zijn de drie verschillende betekenissen die circuleren. Als men daarover discussieert, moet men heel duidelijk zijn over de vraag wat men waar wil plaatsen, wat zin heeft op welk moment in de opleiding.

Ik steun echter het idee op zich. Iedereen kent mijn inzichten. Het begrijpen van een markteconomie lijkt me belangrijk, ook bij de burgerschapsvorming. Er wordt immers heel veel onzin verteld over economie, en jongeren laten zich daar dikwijls snel door meeslepen. Mochten ze wat meer inzicht hebben in de werking van de economie, dan zou veel onzin kunnen worden vermeden en zou men zich kunnen concentreren op de reële problemen die er natuurlijk ook zijn.

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: Om te beginnen wil ik erop wijzen dat ik dit niet nu heb gelanceerd. In die eerste oriëntatienota ‘Mensen doen schitteren’ van september 2010 over de hervorming van het secundair heb ik gezegd dat we vonden dat economie in de eerste graad van het secundair onderwijs een belangstellingsgebied moest zijn waarmee alle jongeren in contact moesten komen. Ik heb toen ook het voorbeeld gegeven van mensen die later schrijnwerker of elektricien willen worden. Die hebben het best ook wel wat noties van economie. Dat heb ik dus toen gezegd. In het licht van de economische crisis heeft een journalist dat gewoon gerecycleerd. Ze heeft goed werk geleverd. Ik zal daar dus ook helemaal geen kritiek op geven. Ik heb echter niet spontaan gezegd dat we dat nu eens opnieuw onder de aandacht zouden brengen. Er is alleen een vraag gesteld. We hebben dan verwezen naar die nota, zodat het de logische gang van zaken is geweest dat dit erin is gekomen.

Ik merk wel uit het debat dat iedereen eigenlijk vindt dat we dit moeten doen. Dat is een goede evolutie. Ik vind het ook goed dat er een maatschappelijk debat over is. Dat was trouwens ook de bedoeling van die eerste oriëntatienota over de hervorming van het secundair onderwijs. We wilden daar een debat over hebben. We wilden reacties krijgen van diverse groepen. Op basis van al die reacties zou er een tweede nota komen, een conceptnota, die dan door de Vlaamse Regering zou kunnen worden goedgekeurd.

Ik vind het dus belangrijk dat kinderen dat kennen. Ik vind dat ze niet alleen een basiskennis van economie moeten hebben. Ze moeten ook heel positief staan tegenover creatief denken en ondernemingszin. Ook dat moet voor ons een heel belangrijk uitgangspunt zijn bij die hervorming van het secundair onderwijs. Dat is eigenlijk een van die competenties die voor ons de sleutelcompetenties zijn die ze moeten hebben. De rest wordt op dit moment uitgewerkt. We zullen in de lente van volgend jaar bekijken hoe we daar verder mee omgaan.

Voor mij is dit dus geen voorafname. We hebben dit al meer dan een jaar geleden gelanceerd, net met de bedoeling een debat te hebben. Uit dat maatschappelijk debat komt naar voren dat

iedereen dat een heel goed idee vindt. Ik denk dat heel wat volwassenen er nu spijt van hebben dat ze dat niet hebben geleerd, zodat bankdirecteurs hun geen blaasjes wijsmaken en ze, om maar één voorbeeld te geven, weten dat een beleggingsproduct geen spaarproduct is, dat er ter zake toch wel wat onderscheid is.

De voorzitter: Mevrouw Van Steenberge heeft het woord.

Mevrouw Gerda Van Steenberge: Uit het krantenartikel bleek niet dat dit paste in het kader van de nota 'Mensen doen schitteren'. Het leek wel alsof dat vak er komt, of er nu wordt hervormd of niet.

Minister Pascal Smet: Dat wordt in de hervorming geïntegreerd.

Mevrouw Gerda Van Steenberge: Maar naarmate de hoorzittingen vorderen, lijkt het steeds minder zeker dat er een hervorming komt. Ik heb collega's dat ook al horen zeggen. In die zin besluit ik dat het vak er komt, wat er ook gebeurt. Mijn tweede vraag valt ook weg, want die materie zit in uw nota vervat. Over de relevantie van het vak economie wou ik het niet hebben, maar wel over die voorafname. In elk geval is het zo dat leerlingen, die allemaal een eigen bankrekening willen, niet goed weten hoe alles in elkaar zit. Over het nut van het vak is er zeker geen discussie. Ik ben dus blij met het antwoord.

De heer Boudewijn Bouckaert: Het artikel gaf de indruk dat het niet ging over het doen schitteren van mensen, maar wel over het doen schitteren van de minister.

Minister, u hebt het altijd over praktische kennis die men in het dagelijkse leven nodig heeft. Dat is goed. Maar dat is toch nog iets anders dan weten wat de wet van vraag en aanbod of de rol van de banken is. Zult u dat vak overal aanbieden? Dat zijn geen gemakkelijke vragen. En wij hebben slechts een beperkt aantal uren in het curriculum. Wij moeten daar erg voorzichtig mee omgaan. Ik lees ook dat het bezoek aan Flanders Fields tot de eindtermen behoort. Alle kinderen moeten dus naar Flanders Fields worden gevoerd.

Minister Pascal Smet: Ik voer ze liever naar Flanders Fields dan naar een brouwerij waar Duvel wordt gebrouwen.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■

Vraag om uitleg van mevrouw Helga Stevens tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de stand van zaken in de uittekening van een overlegstructuur over leerlingenvervoer - 305 (2011-2012)

De voorzitter: Mevrouw Stevens heeft het woord.

Mevrouw Helga Stevens: Voorzitter, minister, collega's, er is aangeboden om dit onderwerp te bespreken in de gedachtewisseling over leerzorg.

Toch wil ik hier graag dieper ingaan op de problematiek van het leerlingenvervoer in het buitengewoon onderwijs. Ik verwijs naar vragen van collega's en van mezelf over de ritduur van het leerlingenvervoer in het buitengewoon onderwijs. Net als in uw beleidsnota Onderwijs 2009-2014 zei u in 2010, in uw antwoord op vragen van collega's, dat het departement Onderwijs en Vorming instaat voor de regelgeving en de minister van Mobiliteit, als voogdijminister van De Lijn, instaat voor de uitvoering van het leerlingenvervoer.

Tot op heden is er nog geen officieel document waarin beide actoren de samenwerking voor het leerlingenvervoer vastleggen. U zegt in uw beleidsnota wel dat er een protocol met de minister van Mobiliteit zal worden uitgewerkt en dat u krachtlijnen zult uittekenen in een nieuw decreet over het leerlingenvervoer.

Het protocol bleek vorig jaar nog in voorbereiding. Het probleem blijft maar aanslepen. Waarom duurt het zolang om te remediëren? Dat is moeilijk te begrijpen.

Minister, wat is de stand van zaken van de uitwerking van het protocol dat de gedeelde verantwoordelijkheden van de twee bevoegde ministers vastlegt? Kunt u een duidelijke timing geven? De beheersovereenkomst van De Lijn en de managementovereenkomst van het departement Onderwijs en Vorming bevatten een bepaling die de oprichting van een samenwerkingsstructuur tegen eind 2011 vermeldt. Eind 2011 is nabij. Wat is de stand van zaken van de oprichting ervan? Zal de einddatum worden gehaald? Zo nee, wanneer denkt u dat deze structuur er zal komen?

Hoe ver staat het met de uittekening van de overlegstructuur met alle betrokken partners: de politiek, de ouderkoepels, de onderwijskoepels, enzovoort? Houdt De Lijn systematisch cijfers bij over de ritduur van leerlingen in het buitengewoon onderwijs? Kunt u een overzicht geven van het aantal bussen waarvan de dagelijkse ritduur langer is dan 220 minuten, en dit voor elk jaar vanaf 2004? Deze vraag is wellicht meer iets voor minister Crevits, maar ik wil ze toch ook aan u stellen. Die cijfers kunnen ons immers een inzicht in de evolutie verschaffen.

De voorzitter: Mevrouw Deckx heeft het woord.

Mevrouw Kathleen Deckx: Voorzitter, minister, collega's, over deze problematiek heb ik ook al vragen gesteld. Ik sluit mij dus graag aan bij de vragen van mevrouw Stevens en ik wil aandringen op een snelle oplossing voor het probleem.

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: Voorzitter, collega's, het protocol over de gezamenlijke beleidsvoering en de specifieke verantwoordelijkheden inzake de opdrachten voor het zonaal leerlingenvervoer werd ondertekend op 9 februari 2011, door minister Crevits en mezelf. Met dit protocol verbinden wij ons ertoe overleg te plegen voorafgaand aan het nemen van een beslissing over een specifieke bevoegdheid van de ene bevoegde minister, voor zover deze beslissing een rechtstreekse impact heeft op de bevoegdheden van de andere; ieder voor wat betreft de specifieke bevoegdheden die hem of haar uitsluitend toekomen, verantwoording af te leggen aan derden; en ten slotte, beschikbare en relevante informatie uit te wisselen, in het kader van een optimale uitoefening van ieders specifieke bevoegdheden.

Op 10 oktober 2011 werd de politiek-ambtelijke samenwerkingsovereenkomst over het zonaal leerlingenvervoer ondertekend door alle partners: de Vlaamse minister van Mobiliteit, de secretaris-generaal van het departement Onderwijs en Vorming, de directeur-generaal van De Lijn en ikzelf.

In de samenwerkingsovereenkomst staat dat er een ambtelijke werkgroep en een politiek-ambtelijke stuurgroep wordt opgericht. De ambtelijke werkgroep bestaat uit leden van De Lijn, het departement Onderwijs en Vorming, de onderwijsverstrekkers en de ouderverenigingen. De werkgroep bereidt dossiers voor en legt beslissingen ter goedkeuring voor aan de politiek-ambtelijke stuurgroep. In deze stuurgroep zijn de organisaties uit de ambtelijke werkgroep vertegenwoordigd, aangevuld met leden van de kabinetten van Mobiliteit en Onderwijs. Deze overlegstructuur biedt de mogelijkheid om knelpunt dossiers op ministerieel niveau op te lossen. Eerstdaags wordt er een eerste werkvergadering van de ambtelijke werkgroep georganiseerd.

Wat de cijfers betreft, moet ik zeggen dat dit een bevoegdheid van De Lijn is. Het is daarom belangrijk de bevoegdheidsverdeling te herhalen. Eigenlijk is minister Crevits, bevoegd voor mobiliteit, bevoegd voor het vervoer. Ik ben bevoegd voor het geven van een recht op leerlingenvervoer. Dat is de toepassing van een decretale bepaling. Ik ben bevoegd om een leerlingenbegeleider aan te wijzen en ter beschikking te stellen. De organisatie – en dus ook

de ritduur – is echter een bevoegdheid van minister Crevits. Zij moet de cijfers geven. Ik heb die niet.

De voorzitter: Mevrouw Stevens heeft het woord.

Mevrouw Helga Stevens: Minister, ik dank u voor uw duidelijk antwoord.

Ik ben bijzonder blij te horen dat er op bepaalde punten vooruitgang werd geboekt. Ik noteer dat die twee werkgroepen een samenwerkingsstructuur op poten zullen zetten. Ik hoop dat er snel resultaat kan worden geboekt. Indien mogelijk zou ik graag de teksten van het protocol en van het samenwerkingsakkoord krijgen. Ik zou die graag nalezen. Kunt u die aan mij en de andere collega's bezorgen? Ik denk dat ook zij geïnteresseerd zijn om de inhoud van het overleg na te lezen.

Ik zal mijn vragen over de cijfers rechtstreeks aan minister Crevits stellen. Het is goed om de vooruitgang en de beperking van de ritduur te monitoren. Ik merk dat er een graduele verbetering is opgetreden in de periode 2006-2010. We moeten dat echter goed blijven opvolgen.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■

Vraag om uitleg van mevrouw Gerda Van Steenberge tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de nieuwe Financieringswet voor het Nederlandstalig onderwijs - 350 (2011-2012)

De voorzitter: Mevrouw Van Steenberge heeft het woord.

Mevrouw Gerda Van Steenberge: Voorzitter, het is alweer een vraag om uitleg van mij, omdat mijn interpellatieverzoek werd afgewezen. Ik vond het wat vreemd dat het afgewezen werd. Vanuit de fractie hebben we namelijk verschillende vragen gesteld over de toepassing van de deelakkoorden. De heer Van Hauthem heeft een interpellatie gekregen, bij mij is het een vraag om uitleg geworden.

Het nieuwe akkoord dat de federale onderhandelaars eind september bereikten, zal ook gevolgen hebben voor het Nederlandstalige onderwijs. Vandaag de dag krijgen de gemeenschappen hun financiële middelen op basis van het aantal leerlingen tussen de 6 en de 18 jaar en de fiscaliteit. Ze krijgen de financiële middelen via voorafnames op federale belastingontvangsten, namelijk de btw en de personenbelasting. Aangezien onderwijs meer dan drie vierde vertegenwoordigt in de begroting van de gemeenschappen, bepalen de federale dotaties naar de gemeenschappen in hoge mate het budget voor het Nederlandstalige en het Franstalige onderwijs.

Volgens het bereikte akkoord van de federale onderhandelaars over de nieuwe Financieringswet zou de financiering van het onderwijs nog steeds gebeuren op basis van het aantal leerlingen en de fiscaliteit, maar zou er wel zo'n 800 miljoen euro verschuiven naar financiering op basis van behoeften – dus leerlingenaantallen –, wat voornamelijk het Franstalige landsgedeelte ten goede zal komen. De onderwijsvakbonden in de Franse Gemeenschap verwelkomen die hertekening uiteraard met open armen, maar door de financiering van het Franstalige onderwijs op basis van de 'behoeftefinanciering voor de gemeenschappen' dreigt ook hier weer een bijkomende transfer van Noord naar Zuid. Vlaanderen zal dus voor de zoveelste keer het gelag moeten betalen en dit terwijl er inzake onderwijs in Vlaanderen nog grote financiële noden zijn, zoals het gebrek aan voldoende schoolinfrastructuur, te grote klassen in kleuter- en basisonderwijs enzovoort. Minister, we zouden het geld dus zelf ook goed kunnen gebruiken.

Aangezien uw partij, sp.a, mee in de federale onderhandelingen zit, bent u wellicht uitermate goed op de hoogte van de recente ontwikkelingen in dit dossier, in het bijzonder inzake onderwijs. Ik veronderstel dat u daar enorm veel belangstelling voor hebt en aan de sp.a-voorzitter, de heer Tobback, zult vragen wat de vorderingen zijn.

Minister, hoe zal de verdeelsleutel van de Bijzondere Financieringswet voor de leerlingenaantallen gewijzigd worden? Wat zijn de financiële gevolgen van het federale akkoord over de nieuwe Financieringswet voor het Nederlandstalige onderwijs? Wat is uw reactie op de verschuiving van 800 miljoen euro naar financiering op basis van leerlingenaantallen, wat toch wel in het nadeel van Vlaanderen is?

De voorzitter: Mevrouw Celis heeft het woord.

Mevrouw Vera Celis: Voorzitter, ik dank u.

Ik sluit me graag aan bij de vragen van mevrouw Van Steenberge. Ook onze studiedienst buigt zich over de impact op Vlaanderen van de aankomende staatshervorming, zeker op financieel vlak. Volgens onze berekeningen levert het onderwijs in Vlaanderen drie keer in ten opzichte van het Franstalige onderwijs. De herfinanciering van het Franstalige onderwijs kost Vlaanderen minstens 662 miljoen euro in 2030 en de federale overheid nog eens 156 miljoen euro. Dat komt in totaal neer op 818 miljoen euro winst voor de Franse Gemeenschap. Dat betekent voor Vlaanderen een verlies van 3,33 procent van de totale onderwijsdotatie in 2030. De winst van 818 miljoen euro voor de Franse Gemeenschap komt verhoudingsgewijs neer op een winst van 6,25 procent van de totale onderwijsdotatie van de Franse Gemeenschap. Het is dus eigenlijk niet voor niets dat die Franstalige onderwijsvakbonden victorie kraaiden toen ze de Financieringswet en de impact ervan begrepen.

Minister, in dat kader ben ik heel benieuwd naar uw reactie op de vragen van mevrouw Van Steenberge.

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: Artikel 39, paragraaf 2 van de vigerende Bijzondere Financieringswet stelt onder meer dat vanaf het begrotingsjaar 1999 de vaste 57,55/42,45-verdeelsleutel wordt aangepast aan de verdeling van het aantal leerlingen aan de hand van bij de wet vastgestelde objectieve criteria. Die objectieve criteria zijn afgesproken in het zogenaamde Sint-Elooisakkoord van 1 december 1999. Dat akkoord werd vastgelegd in de wet van mei 2000. Daarin is effectief bepaald dat het aantal leerlingen wordt geteld van zes tot en met zeventien jaar. De leerlingen die het voorwerp uitmaken van concurrentiële ophalingen op het grondgebied van de andere gemeenschap worden uitgesloten van de telling.

Volgens de projecties van het Planbureau van 2008 is het zo dat het percentage leerlingen tussen zes jaar en achttien jaar in de Vlaamse Gemeenschap daalt en dat het percentage in de Franse Gemeenschap stijgt. Uiteraard is het zo dat de aantallen leerlingen overal stijgen. Het aantal neemt in de Franse Gemeenschap echter meer toe dan in de Vlaamse Gemeenschap. Volgens de huidige Financieringswet zou die parameter voor de Vlaamse Gemeenschap minder gunstig worden.

Formeel ben ik uiteraard niet geconsulteerd door de onderhandelaars. Voor de uiteindelijke Financieringswet is het wachten op het uiteindelijke akkoord van de federale onderhandelaars. Het akkoord over de financiering is dus niet finaal zolang er geen globaal akkoord is. We moeten dus wachten. Als ik evenwel de projecties van de Nationale Bank van België en het Planbureau mag geloven, zal Vlaanderen erop vooruitgaan.

Het heeft geen zin om één parameter uit de nieuwe Financieringswet te isoleren: je moet het globale akkoord bekijken. Daartoe moet dat natuurlijk eerst worden goedgekeurd en omgezet in wetten.

De essentie van uw vraag is belangrijk. U vraagt naar de financiële gevolgen van het federale akkoord over de nieuwe Financieringswet voor het Nederlandstalige onderwijs. Indien – ik

zeg niet dat dat het geval is – er een onderliggende suggestie in uw vraag zit dat de Vlaamse Regering bepaalde ontvangsten zou bestemmen voor bepaalde uitgaven, kan ik daar niet mee instemmen. Dat is immers strijdig met het principe van de 'niet-affectatie van ontvangsten'. Dat principe staat in artikel 3 van het koninklijk besluit van 1991 houdende de coördinatie van de wetten op de Rijkscomptabiliteit. Het artikel bepaalt eenvoudig: “De gezamenlijke inkomsten zijn bestemd voor de gezamenlijke uitgaven.” Ook vele professoren hebben dat principe al duidelijk uitgelegd. Ook in het Rekendecreet, dat ingaat op 1 januari 2012, is dat niet anders: “De gezamenlijke ontvangsten zijn bestemd voor de gezamenlijke uitgaven”. Dat betekent dat we ook gezamenlijk moeten kijken wat de gevolgen zijn.

De voorzitter: Mevrouw Van Steenberge heeft het woord.

Mevrouw Gerda Van Steenberge: Minister, we kunnen natuurlijk schermen met cijfers van de ene studiedienst naar het andere planbureau. Iedereen heeft zijn grote gelijk. Iedereen is het ermee eens dat er een wijziging is in de berekening en dat die ten voordele is van de Franse Gemeenschap. Dat kunnen we niet ontkennen.

U zegt ook dat dit nog maar een deelakkoord is, en dat u zich er nog niet over gaat uitspreken, omdat er nog geen algemeen akkoord is. We moeten natuurlijk ook geen vragen stellen als het kalf al verdronken is. Wij stellen nu vragen, omdat wij – zelfs ik – enig vertrouwen hebben in uw kunde en gedrevenheid om er bij uw collega op federaal niveau op aan te dringen om zeker geen verdeelsleutel te aanvaarden die nadeliger is voor ons.

U zegt dat het algemene inkomsten zijn voor algemene uitgaven. U acht mij waarschijnlijk intelligenter en hoger in dan ik dacht, door te denken dat ik daar een onderliggende bedoeling mee heb. Uiteindelijk zal Vlaanderen het gelag wel betalen, of het nu in het onderwijs is of elders. Ik heb de vraag aan u gesteld omdat het over leerlingenaantallen gaat. Maar waar het ook gehaald of niet geïnvesteerd zal worden, het is uiteindelijk Vlaanderen dat minder zal ontvangen dan de Franse Gemeenschap.

Het is niet voor niets dat de vakbonden in het Franstalige landsgedeelte victorie hebben gekraaid. Dat zal niet zijn op basis van cijfers die minder gunstig zijn voor hen. Zij weten heel goed waar zij aan toe zijn. Ik wil er nogmaals voor pleiten dat u er bij uw partijvoorzitter en andere voorzitters op aandringt dat er geen ongunstige situatie komt voor Vlaanderen.

De voorzitter: Mevrouw Celis heeft het woord.

Mevrouw Vera Celis: Minister, ik dank u voor het antwoord. Op dit moment kunt u inderdaad niet veel meer zeggen dan wat u in uw antwoord aangeeft. Maar dat neemt de ongerustheid natuurlijk niet weg. Dagelijks wordt bij ons de financiële impact opgevolgd. Het vervroegd stoppen van de Lambermonturbo heeft bijvoorbeeld een effect op Onderwijs. Ik zal dat element nu niet financieel vertalen, want de Financieringswet is al moeilijk genoeg, maar het speelt wel.

Als de Franstalige vakbonden in de handen wrijven, moeten we inderdaad heel goed opletten wat er gebeurt. Ik hoop dat u dat samen met de collega's heel goed bewaakt. We hebben in het regeerakkoord gezegd dat we na onze besparingen zouden investeren. Geen overschotten boeken, maar investeren. Ik hoop dat we daar finaal kunnen landen en dat het niet een heel ander verhaal wordt.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■